

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s poštnim nakladnim na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Uredništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošlja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejemna. — Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznaila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka pettivrsta 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprite reklamacije so poštne proste.

V Galiciji gremo zmagovito naprej.

Przemysl zopet naš. — Naše čete med srditimi boji korakajo proti Lvovu. — Stryj, Kaluš naš. — V Bukovini hudi ruski napadi odbiti. — Trosporazum hoče dobiti Rumunijo na svojo stran. — Na Koroškem in Tirolskem ob meji manjši spopadi z Italijani. — Z večjo silo pritiskajo Italijani čez goriško mejo.

Kmečke želje in pritožbe.

Zelo občutno je pomanjkanje delavskih ljudi pri sedenju k ošnji. Zenske nimajo niti moči niti vaje, da bi opravile same to delo. Nujno je potrebno, da žetvene komisije posežejo vmes in naročijo pri okrajnem glavarstvu kar najhitreje ujetnikov in beguncev. Žetveni komisarji bi morali bivati sedaj neprestano v odkazanih jim okrajih in njih naloga bi bila, ne samo, da nadzorujejo, ali je že delo opravljeno, ampak, da ravno tam posežejo vmes, kjer je pomoč od zunanjih delavcev potrebna. V imenu Slov. Kmečke Zveze je posl. dr. Korošec zopet bil pri domobranskem ministru, ki mu je obljubil, da bo izdal odlok, naj se možem za fronto dajejo dopusti, v kolikor dopuščajo vojaški oziri.

Ker je sedaj veliko vojaštva na Slovenskem Stariju, je potrebno vedeti to-le: Vse, kar vojaštvo za se potrebuje, bodisi živila ali stanovanje, mora plačati. Vsakdo naj svojo pravično stvar zahteva neustrašeno, kajti vojaška uprava vse pošteno plača po ceni, ki je že v naprej določena in katero izveste pri županstvu. Vojaštvo ima stroge ukaze, da ne sme poškodovati njiv, vinogradov in travnikov. Ako bi se to vendar le zgodilo, zglasite se pri okrajnem glavarstvu za odškodnino. Ako vojaštvo zahteva kaj-bodi od vas, o čemur se vam zdi, da niste primorani storiti, se ne ustavljajte, ampak izpolnite! Toda prosta pot vam je za pritožbo na okrajno glavarstvo. In taka pritožba bo dobra, ker bo s tem omogočeno, da vojaška uprava sama nadzoruje poslovanje podrejenih činiteljev.

V Gradcu in na Dunaju se vršijo posvetovanja, kako postopati s prihodnjo žetvijo. Prvo pozornost naj naši vladni krogi obračajo na pridelek na Ogrskem. Doseči se mora vsaj to, da Ogrska ne bo smela izvažati v tuje dežele. Nadalje je treba pomniti, da je pridelek last vsakega posameznega poljedelca, sad njegovega grunta in njegovega dela. Zato bi bilo krivo, ako bi se mu vso žetev odvzelo. Ako pa zahtevajo oziri na splošnost, potem se naj varuje vsaj v toliko njegova lastnina, da se dene zapor na pridelke, kakor se je to zgodilo v preteklem letu. Toda za lastno uporabo se morajo pustiti večje množine kot lani. Župani se naj že sedaj odločijo, da bodo sami za občino rekvirirali, potem ostane potrebno žito v občini in je po postavi nedotakljivo.

Iz nekaterih okrajev dobivamo pritožbe, da rekvizijske komisije niso pustile kmetom semen za prihodnjo setev. To je proti postavi (glej § 22, 4, cesarski ukaz z dne 24. febr. 1915) in se naj stranke proti temu pritožijo na c. kr. namestništvo ter zahtevajo, da se jim vrne seme. To je edino pravilna pot, godrnjanje in kuhanje tihe jeze ni za moža!

Nad mlino, katerim se je dalo odvzeto žito za mletje, je potrebna stroga kontrola, in sicer, kako se žito pripravi za mletje in potem tudi glede cen iz tega žita zmlete moke. Zatrjuje se nam, da se nam bo v tem oziru ugodilo.

Ako ima kdo kake pritožbe, naj to stori hitro in v nežaljivi obliki, ne pa, kadar je krava že iz hleva in se ne da več pomagati.

O zatiranju peronospore brez bakrene galice.

Govoril pa poučenem shodu G. spredarske zadrage v Središču dne 24. majnika 1915 Antos Kosi.

Visoka cena, oziroma pomanjkanje bakrene galice, ki smo jo vinogradniki dosedaj uspešno rabili proti peronospori ali goričkemu „smodu“, nam naklada dolžnost, da se začnemo zanimati in resno brigati tudi za ona sredstva, ki se v zatiranju imenovane trne bolezni tudi z uspehom rabijo, pa ne stanejo toliko kakor bakrena galica. Težko se je sicer poprijeti kake novotarije, posebno pa, če o nje povojnih uspehih nismo dovolj prepričani. Toda končno se človek vsemu privadi, tudi novotariji, če vidi, da ni drugače.

Tako je tudi v vinarstvu. Ko se je pred kakimi 25 leti pojavila v naših krajih prvič peronospora, in ko so jo napredni vinogradniki začeli zatirati z modro galico, tedaj se je tudi mnogo vinogradnih posestnikov zarofilo, da ne bodo nikoli svojih trt omadeževali z bakreno galico, toda končno so si premislili in zdaj enako drugim skrbno pazijo, da s pravočasnim škropljenjem zabranijo „smodu“ ali peronospori pot v svoj vinograd. Se en vzgled!

Koliko naših posestnikov se je spočetka brnilo, rigolati in gorico na novo zasajati s trto, cepljeno na ameriško podlago. In pozneje? Vdali so se in zdaj imajo že vse na novo zasajeno, korakajo pa tudi glede drugega obdelovanja vinogradov po novih ali takozvanih modernih potih.

Dozdeva se mi, da bode tako tudi glede novih sredstev za zatiranje peronospore.

Bakrena galica je dosegla letos nenavadno visoko ceno, tako, da se nam troški vinogradnega dela v tem oziru neizmerno povečajo.

Le pomislimo! V prejšnjih letih smo plačevali kg galice po 60, k večjemu po 70 v, a letos po 3 K do 3 K 60 v, in kmalu galice tudi ne bode več dobili.

Računajmo, da je uporabil vinogradnik za trikratno škropljenje svojega vinograda skupaj 12 polovnjakov, in da je jemal samo 1% mešanice, t. j. 3 kg polovnjak, tedaj ga je stala snov v prejšnjih letih 36 kg krat 60 = 21 K 60 v, apno 2 drevenki a 2.40 K = 4 K 80 v in 12 K delavec je skupaj 38 K 40 v. A danes? 36 kg bakrene galice po 3.60 K = 112.60K; 2 drevenki apna a 3 K = 6 K in delavec 12 K (t. j. če ga dobimo) je skupaj 130 K 60 v. To je razlika za 92 K 20 v ali okroglo za 100 K.

Vprašanje nastane: Si li moremo s kakim drugim cenejšim sredstvom pomagati, da si ohranimo svoje vinograde zdrave in proste peronospore?

Odgovor na to vprašanje se glasi: Da, imamo nekaj takih sredstev, izmed katerih pa pride samo dvoje v poštev. Prvo je takozvani „perocid“, drugo pa „fenaks“. Za vas, cenj. vinogradniki, bi bilo pač največje vrednosti, ako bi vam mogel kot poročevalec o vprašanju glede škropljenja trt z imenovanimi sredstvi danes tukaj reči, da sem obe sredstvi — perocid in tenaks — že sam preizkušal in da me je lastna izkušnja uverila, da moreta obe sredstvi v vsakem oziru nadomestiti galico.

V takem položaju žal nisem, pač pa vas lahko zagotovim, da sem prebrskal v zadnjem času razne strokovne liste: nemški vinarski list „Weinzeitung“ in našega „Kmetovalca“, vrhutega sem stopil v pismeno zvezo z vinogradnikom iz Goriškega, kjer so delali lani poskuse s prvoimenovanim sredstvom, namreč s perocidom.

Poglejmo si najprej, kaj je perocid, kakšno ceno ima in kako se z njim ravna.

Perocid je žveplenokisla sol, takozvani „sulfat“ raznih redkih prsti ali zemljin ter odpade pri izdelu.

vanju Auerjevih svetilnih vrečk. Ta se nahaja v drobnih zrni in je pepelnate barve.

Iz poročila, ki ga je priobčil vinarski strokovnjak dvorni svetnik K. Portele v 48. številki lanske „Weinzeitung“ je povzeli, da so večletni poskusi, ki so jih delali s perocidom v avstrijskih državnih poskuševalnicah n. pr. v Zadru in pa v nemški državi, pokazali, da je perocid ravno tako uspešno sredstvo proti peronospori kakor bakrena galica, t. j. ako se pravilno pripravi in z njim tudi pravilno škropi. Perocid je izumitev dr. Antona Bretschneiderja, c. kr. pristava filopatologične postaje za varstvo rastlin na Dunaju.

Dober perocid je 45 odstoten, toda dobiva se tudi manjodstoten, ki seveda potem tudi nima take moči in se z njim ne doseže to, kar bi se moralo. Zato so strokovnjaki na podlagi izkušenj svetovali, da se naj rabi, kadar se dela perocidno-apnena zmes, namesto enoodstotna en in pol do dvoodstotna množina perocida, torej na polovnjak 4% do 6%, ne pa kakor pri galici 3 kg. Kdor vzame na polovnjak manj kakor 4% kg, naj ne upa na povojen uspeh.

O tem, kako se pravilno pripravlja in rabi perocidno-apnena zmes, je priobčil v 19. letošnji številki dunajske „Weinzeitung“ dr. Oton Brož, asistent na c. kr. zavodu za rastlinsko varstvo precej natančno navodilo, iz katerega posnamem v glavnih točkah sledeče:

I. Pripomočki za napravovanje mešanice.

Predno si napravimo mešanico, je treba, da imamo pripravljeno: 1. dva polovnjaka (zakaj dva, pojasnim pozneje!), 2. leseno grebljico ali kol za mešanje. (Železni predmeti, n. pr. motika itd. niso dobri, ker neugodno uplivajo na perocidno raztopino.) 3. potrebna množina perocida, 4. na novo ugašeno apno, 5. primerno vrečko za namakanje perocida in končno 6. takozvani fenoltaleinov papir, s katerim poskušamo, če smo vzeli dovolj apna. Ako je namreč dovolj apna v mešanici, postane bel fenoltaleinov papir, ako ga vtaknemo v mešanico, popolnoma rudeč.

II. Kako senareja perocidova mešanica.

Da dobimo polovnjak (torej okrog 300 L) 1% perocidove mešanice, ravnamo tako-le:

Dan poprej, ko nameravamo škropiti, napolnimo si prvi polovnjak do štirih petin, t. j. okrog 240 l, z vodo, natehtajmo 4 do 5 kg (to je odvisno od velikosti polovnjaka, ki ga rabimo) perocida, vsujemo to množino v žaklič, katerega obesimo potem, kakor delamo to pri galici, v vodo. Raztapljanje perocida traja po več ur, zato je še le drugo jutro žaklič prazen. Ko obešamo žaklič v posodo, je treba, da z njim ne-katerikrat v vodi nalahko splavimo sem in tje. S tem zabranimo, da se perocid v vrečki ne sprime v kepce ali gručice. Deli perocida, ki v vodi niso raztopni, ostanejo v žakliču.

III. Naprava apnene raztopine.

Ker je tudi v perocidu, kakor v bakreni galici, žveplena kislina, ki bi listju škodovala, zato jo je treba izločiti. To se zgodi s takozvanim nevtraliziranjem ali razkisanjem z apnom.

Dočim rabimo za nevtraliziranje galicne raztopine ravno toliko ali še nekoliko več apna kakor galice, rabimo za razkisanje perocidne raztopine nekoliko manjšo množino apna in sicer za 1% mešanico (4% kg na polovnjak) samo ½ kg (na polovnjak 1% kg) na novo žganega apna. Ker si pri nas apno za škropljenje vsakdo že prej pripravi ter rabi le ugašeno apno, zato je pomniti, da da 1 kg žganega apna približno 3 kg ugašenega apna (s 50% vode); torej je treba dodati namesto ½ kg žganega apna na 1 hl

1½ kg ali na polovnjak 1½ krat 3 — 4½ kg ugašenega apna, ako smo vzeli 4½ do 5 kg perocida.

Toda opomniti moram tu, da je množina apna tudi tukaj, kakor pri galično-apneni zmesi, le pri bližnji, ker ima ugašeno apno v jami različen množino vode v sebi. Kdaj je dovolj apna, o tem s prepričamo s fenoltaleinovim papirjem, o katerem govorimo pozneje.

Ta apneni belež ali apneno mleko se pripravi v drugem polovnjaku, ki smo ga tudi pripravili.

Vode se vzame toliko, da da raztopina perocida in apna skupaj poln polovnjak mešanice.

IV. Združitev perocidne in apnene raztopine.

Ko smo se prepričali, da je perocid raztopljen, vlijamo počasi raztopljeno perocid v polovnjak, kjer je apneni belež, medtem pa je treba, da obe raztopini vedno pridno mešamo z lesenim kolom.

V tem se razlikuje priprava perocidno-apnene mešanice bistveno od naprave galično-apnene zmesi, pri kateri se vlija apno vedno v galično raztopino, ne pa nasprotno.

Vlivanje perocidne vode v apneno vodo se naj vrši, kakor rečeno, zelo počasi in previdno, ker je uporabnost zmesi zavisna od primerne združitve obeh snovi.

Ko smo obe snovi zliji skupaj, je treba, da še nekoliko časa močno mešamo.

V. Preizkuševanje perocidno-apnene galice.

Pravilno pripravljena perocidno-apnena zmes je belkasta in alkalna, apno je odvzelo perocidu kisline, ki bi sicer trto osmodila. Če je raztopina v resnici alkalna, o tem se uverimo, ako pomočimo vanjo bel fenoltaleinov papir, ki postane rdeč. Ako ostane bel, je treba dodati še apna. Preizkušanje s papirjem se mora izvršiti takoj, zakaj poznejši pridaški apna, n. pr. čez več ur ali celo dni so brez učinka.

Pred uporabo je raztopino vselej dobro premešati.

VI. Kolikokrat se naj škropi s perocidom.

S perocidno-apneno zmesjo se škropi kakor z galično apneno mešanico v navadnih razmerah trikrat.

Prvič, ko požene trta 40 do 50 cm dolge poganke, torej pred cvetom, drugič 14 dni pozneje, torej po cvetu ali če treba tudi med cvetom. Tretjič pa kake tri tedne pozneje. Če pozneje peronospora vršičke tudi malo osmoli, to nič ne škoduje, ker se v drugi polovici avgusta vršički itak prikrajsajo.

Sveda, ako je mokrotno leto, ali pa če naravnost nagla ploha izprala takoj po škropljenju trte, je treba škropljenje ponoviti, oziroma večkrat škropiti.

Kar se tiče cene perocida, naj omenim, da stane 1 kg 50 v do 60 v, torej približno toliko, kolikor je stala prej modra galica. Toda cena te snovi je že v zadnjem času tudi nekoliko poskočila, ker je v Avstriji že malo zaloge. Perocid se namreč dobiva iz neke snovi monocit, ta pa se dovaža iz Brazilije v Ameriki. Da je uvoz v sedanjih razmerah otežkočen, ni treba posebej naglašati.

Perocid: Na polovnjak 4 do 5 kg perocida in 4 do 4½ kg ugašenega apna.

Perocidna raztopina se vlija počasi v apneno raztopino, ne pa nasprotno!

Tenaks.

Razen perocida nasvetujejo vinarski strokovnjaki še neko drugo snov, ki ji pravijo tenaks. Predno govorim o tenaksu, naj omenim še sledeče:

Iz raznih poskusov, ki so se vršile svoječasno po vseh vinorodnih deželah v Avstriji, se je dognalo, da zadostuje že ¼ kg na polovnjak, da ubranimo trto pred peronosporo, samo da je zmes pravilno pripravljena in da se trta dobro prime.

To izkušnjo praktično izkoriščajo v Italiji, kjer je priporočal neki profesor Martini, da se vzame namesto 1 kg galice za 100 litrov vode škropilne zmesi samo 40 dkg galice, 40 dkg pa galuna in ¼ kg žganega apna. To bi bilo torej na polovnjak 1 kg 20 dkg galice, 1 kg 20 dkg galuna in 1 kg 50 dkg žganega ali 4½ kg ugašenega apna.

V Italiji rabijo to zmes že od leta 1909 sem in sicer z zelo povoljnim uspehom. Tako si prihranijo mnogo, če pomislimo, da stane 1 kg galuna, ki nadomesti polovico galice, samo 24 do 30 v.

Tudi v Avstriji so že delali s to galično-galunovo mešanico poskuse, in sicer s prav povoljnim uspehom, toda pri nas se ne reče tej snovi Martinova galično-galunova zmes, ampak kratkoma tenaks, ki v bistvu ni nič drugega, kakor prof. Martinova izumitev.

Tenaks je modrikast prašek, ki obstoji iz zmlete galice, sode in žveplenokisla gline ali prsti. Zadnja je primestana radi tega, da galica na listju bolj drži, soda pa namesto apna.

Raba tenaksa je zelo preprosta: Za polovnjak vode se odtehta 3 kg tega praška, se vrže v njo in se ž njo hitro pomeša. Prašek se hitro raztopi in škropilna zmes je pripravljena. Pripravlja se torej jako hitro in sproti, če je treba, za vsako škropilnico posebej.

V tem slučaju se vzame za vsako škropilnico 1½ do 2 kg tenaksa.

Tenaks se dobiva v vrečah po 5, 25 in 50 kg.

V vrečah po 25 do 50 kg stane sedaj na Dunaju 180

K, torej 1 K 80 v za kg. Pride torej nekoliko dražje nego perocid, a ima to prednost, da mu ni treba dodajati apna, ker vsebuje mesto te snovi sodo.

Tenaks se dobiva pri tvrdki dr. G. Heiner & Comp., chemisches Laboratorium, Dunaj II. Mollardgasse 69.

Samo apno zanesljivo sredstvo zoper peronosporo?

Pred nekoliko tedni je priobčil neki profesor v graški „Tagespost“ članek, kjer zatrjuje dotični poročevalec, da se lahko s popolnim uspehom škropi zoper peronosporo z apnenim beležem samim, to je brez vsake druge primesi. Izvajanja dotičnega profesorja je prinesel tudi „Slov. Gosp.“ in še bržkone več drugih listov.

Omenjeni članek slove v prevodu:

L. 1885 je goriška kmetijska družba poslala svojega tajnika Velikonjo v italijanski vinorodni kraj Tezze pri Conegliano v pokrajini Trevizo, da prouči uspešno škropljenje tamošnjih vinogradov z apnenim beležem zoper peronosporo. Vinogradniški bratje Belussi so namreč v svojih vinogradih uspešno škropili zoper peronosporo s samim apnenim beležem brez primesi bakrene galice ali kakakega drugega sredstva. Velikonja se je vrnil kot navdušen pristaša tega škropljenja na Goriško, kjer se je kmalu na to splošno upeljalo škropljenje s čistim apnenim beležem.

To je razvidno predvsem iz letnega poročila goriške kmetijske družbe (sept. 1885). Iz tega poročila je posneti, da se lahko spopolno sigurnostjo škropi zoper peronosporo z apnenim beležem. Belež se sledeče napravi: Na 100 litrov vode se vzame 2½ kg ugašenega apna, katero se mora dobro preceediti in vsakokrat zmešati. S tem beležem se trta poškropi 5 do 6 krat na leto. Goričani so se le pozneje začeli pri mešavati k apnenemu beležu nekaj galice. Pri današnjih razmerah — pravi dotični profesor — bi se do bro izplačalo poskusiti škropiti vinograde na ta način.

„Slov. Gospodar“ dostavlja k tem besedam prav prevrženo to-le opombo: Ali je to sredstvo res uspešno zoper peronosporo, ne prevzamemo nobene odgovornosti.

Pri današnjih ogromnih stroških, ki jih povzroča pravilno obdelovanje vinogradov, bi bila velika sreča za vinogradnike, ako bi se ta preprosti način zatiranja peronospore po samem apnenem beležu obnesel.

Kar se tiče moje osebe, omenim, da bom delal v tem oziru v vsaki svojih gorah na nekafehih trstih poskuse ter škropil s samim apnom brez vsake primesi. Na škaf vode bom djal približno ¼ kg neugašenega apna. O apnu je znano, da ima razjedajočo in glivi uničujočo lastnost; listja pa se tudi močno prime. Poskus ne bo škodoval.

Slike iz vojne.

Kako je na Goriškem.

Sobotni „Slovenec“ je prinesel uradno pregledano izvirno poročilo, kako je sedaj tam, kjer topovi grme, med goriškimi Slovenci. Poročilo se glasi:

V petek, 28. maja.

V torek je zabobnelo, zagrmelo tam od naših solnčnih Brd, pogorja okrog Gorice, tja čez čudovito lepo Vipavsko dolino preko Nanosa in Cavnja; kot da se bliža huda ura, kot je še ni videla solnčna Goriška. In topovi grme v presledkih neprestano bojno pesem. In človeku se zdi, kot bi sanjal, skoraj ne more verjeti, da se v teh lepih majniških dneh res vrši boj za življenje in smrt, boj osobito za življenski obstoj nas Slovencev, cele Avstrije. Najmočnejša in najljutejša kanonada je trajala včeraj (v četrtek) zvečer in danes do desete ure zjutraj. Iz vipavskih hribov sem opazoval učinek in delo laških topov, postavljenih v Kojsem in St. Ferjanu, ki so s svojimi visoko v zrak razpokajočimi se šrapneli iskale postojanke naših baterij. Toda brezuspešno!

Danes krog poldne se je grom topov oddaljil in potihnil; danes krog 11. ure dopoldne je došla vest, da je sovražnik na celi črti vržen nazaj. **Gorica prosta vsake nevarnosti.** Poštni uradniki so bili pozvani, naj se zopet vrnejo v Gorico in zopet pričnejo z rednim uradovanjem.

V Gorici je življenje popolnoma mirno, le od daleč se čuje grom topov. V mestu je tudi vodja okrajnega glavarstva nam. svetnik dr. Rebek.

Ljudje se navadili vojni muziki.

V Gorici kakor tudi po Vipavski dolini je zavladala ob prvem grmenju topov hipna pobitost. Toda ljudje so se že tudi tej muziki prijavili in Gorica je bila te dni — sicer precej od stanovalecev zapuščena — toda mirna. Prodajalne so med grmenjem topov poslovale naprej, ljudje so sedeli v kavarnah in promet se je vršil nemoteno. Okoličani in Vipavci so vozili domov turščico, posebno pa še krompir, katerega je prodajal deželni odbor po 5 kron kvintal, a vse to kljub temu, da so se v pol ure oddaljenem Ločniku že v sredo zjutraj pojavile italijanske prednje straže, da je v Kojsem vihrala razvita italijanska trobojnica, da so včeraj Italijani obstreljevali državni kolodvor, da so v bližnji Solkan padali drobci šrapnelov in da so sovražna letala krožila nad mestom in okolico.

Italijanski letalci.

Doslej so se vsak dan predpoldne pojavili sovražni letalci nad mestom čez Vipavsko dolino skrbno se ogibajoč čavenskega pogorja. Naši obstreljujejo letala s topovi in strojnimi puškami in baje se je posrečilo, jih par sestreliti. En letalec je v torek zvečer vrgel bombo v bližini Sempetra, kjer je baje ubil dva vola in neko žensko. V sredo zjutraj je vrgel sovražni letalec bombo v Biljah, in sicer na Scanzionijevo zadržno opekarno in povzročil mal požar. Cloveških žrtev ni bilo. Zanimivo je, da je italijanski letalec pogodil ravno hišo Scanzionijevo, ki je edini Italijan v Biljah in laški podanik.

Letel je nad Dornbergom, Batujami, Vel. Zabljami do kranjske meje, na nekaterih krajih precej nizko. Pri povratku so ga naši obstreljevali med Sempetom in Črničami s strojnimi puškami, toda žal brez uspešno.

Rezjani vodijo laške patrolje.

Ze binkoštni ponedeljek so se pojavile v Brdih sovražne patrolje in so prišle, kakor sem že omenil, celo do Ločnika. Zanimivo je, da je vsaki taki patrolji pridružen slovensko govoreči Rezjan, ki pozna po naših krajih vsako stezo. Gotovo se čudijo ljudje, ki so bili doslej navajeni gledati Rezjana le brusiti škarije in vezati lonce, sedaj korakati moško kot „bersaglieri“ s puško po naših pokrajinah.

Nek gospod iz Gorice se je mudil na binkoštni ponedeljek v svoji rojstni vasi Medani. Tedaj se je v vasi nenadoma pojavila laška patrolja. (Kakor znano, so naši Brda in zapadno Furlanijo brez boja prepuščili iz strateških razlogov sovražniku.) Posluževali so se Lahi v pogovoru z Medanci slovenskega tolmača Rezjana. Vedli so se zelo vljudno. Ko so se pokrepčali z vinom in kruhom, katerega so prinesli s seboj, so se zopet vrnili. Hujše pa je bilo v St. Ferjanu. Tja je došla v torek neka laška kolesarska patrolja, stikala v hišah za avstrijskimi vojaki in odpeljala s seboj, kakor pripovedujejo begunci, župana Prinčiča, podžupana gostilničarja Terpiča in občinskega tajnika nadučitelja Lud. Likarja. — V Kojsem so vzeli Italijani za talca baje župana veleposestnika Obljubka.

Izgube Italijanov so dosedaj velike. Neka visoka vojaška oseba, ki se je udeležila boja pri Marjinem Celju, mi je pripovedovala, da je vse bojišče tam pokrito s črni-askerji.

Bodite brez skrbi!

Slovenski topničar, ki se bori za čast domovine proti izdajskemu Italijanu, piše svoji sestri, kakor poroča „Slovenec“:

Ljuba sestra! Smo se že začeli! In veš, kaj so Italijani proti nam poslali? Nekaj dimnikarjev, to je zamorcev iz Afrike. Ti divjaki so nas naskočili, a nagnali smo jih tako, da včeraj in danes ni nobenega več na spregled. S to črno svojatjo nas Italijani pač ne bodo! Nam se je zdelo, kakor da bi gledali kak cirkus in smo se na ves glas smejali, ko smo jih nagnali. Pri nas sta dva moža malo opraskana, črnci pa so pustili pet mrtvih na mestu, ostale so pa vlekli s seboj. Imeli so precejšnje izgube. Zdaj rečem samo to: Naprej do zmage! Polentar si bo zapomnil, kdaj je stegnil roko po naši zemlji. Rusi nas že poznajo, sedaj bomo pa še Italijanu pokazali, kaj zna Slovenec, ko brani svojo drago domovino. Bodite brez skrbi: branili vas bomo do zadnje kaplje krvi. Bog in sreča junaška! Tvoj brat Joško.

Kako je bilo v vojaški bolnišnici.

Ivan Jurman, rezervni deseta iz Loke pri Savini, piše: Kako se mi je godilo na severnem bojišču, sem Vam že pisal. Sedaj pa opišem nekaj doživljanj iz bolnišnice. Ko sem bil ranjen, so me prepeljali v Gyöngyös na Ogrskem; poslopje, kamor so me spravili, je v mirnem času služilo za gimnazijo. V moji sobi so bili trije Slovenci, nekaj Nemcev in eden Rus, ki je imel le še eno roko. Eden od Nemcev (bil je zelo težko bolan) je rekel: „Če pridem še nazaj domov v civilu, bom tistega, ki bi se drznil narodno hujskati, takoj na tla pobit.“ V sobi je bil velik smrad. Zračili so vedno sobe, a ni dosti izdalo; vsled zračenja je bilo mrzlo, kurjava je malo izdala. Od velikih bolečin so bolniki ječali, tožili, nekateri celo kričali. Dvema se je začelo bloditi. Bila sta topničarja. V blodnji je eden začel konja goniti, drugi pa mu je pomagal. Kateri so bili bolj zdravi, so se temu prizoru smejali. Enemu so mislili odrezati nogo, a ni bilo treba; čez dva dni je umrl. Za njim je sledil neki Herman, doma nekje od Maribora. Ta je dobil še pred smrtjo jedila od doma; vsakemu v sobi je dal še po eno jabolko, zvečer je še prejel sv. zakramente in po noči je umrl. En mesec potem, ko sem bil ranjen, sem bil operiran; pri tem sem dobil novo, pedeni dolgo rano. Neki samostanski duhovnik so nas večkrat obiskali; hodili so iz sobe v sobo, od postelje do postelje, iskali težko bolane in jih sprevideli, prinašali časopise in knjige ter se prijateljsko pogovarjali. Z enim duhovnikom, ki so govorili slovaški, sva se še dosti dobro razumela. Iz Gyöngyösa so me prestavili na Dunaj, kjer je večji red in snaga, tu pa tam delijo tudi slovenske časopise. Ganljivo je videti, kako lepo in spoštljivo se obnašajo ranjenci pri sv. mašni daritvi. Rana na nogi je že precej zacelila. Upam, da se kmalu povrnem v lepi slovenski kraj. Ivo Jurman.

Avstrijsko-italijansko bojišče. Dogodki na italijanskem bojišču.

Uradno se razglasa:

Dne 2. junija.

Na italijanskem bojišču so bila vsa dosedanja sovražna podvzeta brezuspešna. Na Tirolskem: Obstreljevanje gorske planote Folgarja-Lavarone in posameznih koroških utrdb ni povzročilo našim utrdbam nobene imena vredne škode, čeprav so oddali Italijani veliko število streliv iz težkih topov. Na ostalih tirolskih in koroških mejah ni prišlo do nobenih velikih bojov. Na Primorskem so bili sovražni napadi na greben gore Krn odbiti. Italijani so imeli pri tem težke izgube.

Dne 3. junija.

Na tirolsko-koroški meji so na večih točkah nadaljevali Italijani svoje brezuspešno obstreljevanje naših utrdb. Kjerkoli so prišli sovražni oddelki v naš ogenj, so zbežali, tako italijanski pešpolk na gorski planoti Folgarja, več italijanskih stotnij pri Misurini (na Tirolskem) in sovražni kavalerijski oddelki in oddelki pehote, katere je napadla naša patrulja pri Gradiški.

Dne 4. junija.

Na prostoru ob tirolski meji se ni zgodilo nič kaj posebnega. Izhodno od gorskega sedla Kreuzberg (južno-izhodno od tirolskega mesta Toblach) so naše čete zavzele dva gorska vrhova, katere so imeli Italijani mimogrede zasedena.

Ob koroški meji se na nekaterih mestih topovski boj nadaljuje.

Na Primorskem se vršijo boji v prostoru pri Kobaridu.

Dne 5. junija.

Ob tirolskem in koroškem obmejnem ozemlju se tudi včeraj ni pripetilo nič bistvenega. Sovražni bataljon, ki se je prikazal v ozemlju prelaza Stilser (leži zahodno od Bocena ob italijansko-tirolski meji), je bil pregnan. V judikariji, v dolini reke Adige, na gorski planoti Folgarja-Lavarone in na več drugih točkah koroške meje se nadaljuje topovski boj.

Na Primorskem je bil krvavo odbit napad treh italijanskih bataljonov na naše postojanke pri Tolminu. Ujeti so bili 3 italijanski častniki in 50 mož.

Dne 6. junija.

Ob tirolsko-koroškem obmejnem ozemlju se omejuje sovražnik na artilerijski ogenj, ki je brez učinka. Našim postojankam se ne približuje. V ozemlju Lavarone-Folgarja so obstreljevali naši težki topovi sovražne obmejne utrde.

Na primorski bojni črti postaja artilerijski ogenj vedno hujši. V bojih pri gori Krn so imeli Italijani precejšnje izgube. Na južnem pobočju gore je ležalo 300 sovražnih trupel. Poskus sovražnika, prebresti pri Zagradu reko Sočo, je bil krvavo odbit.

Dne 7. junija.

Na tirolskem obmejnem ozemlju je naša artilerija delovala z vidnim uspehom. Na koroški meji izhodno od prelaza Plöcken so naše čete včeraj zavzele Freikofel, katerega je sovražnik mimogrede zasedel.

Okoli Krna se boji nadaljujejo. Italijani so morali izprazniti kraj Krn. Na nekaterih mestih se je sovražnik približal Soči.

Načelnik generalnega štaba,
pl. Höfer, podmaršal.

Italijansko brodogradbo ob dalmatinski obali.

Dne 5. junija je priplulo nekaj italijanskih križark in torpednih rušilcev v dalmatinsko vodovje. Sovražno brodogradbo je obstreljevalo železnico pri Mihonich (blizu Dubrovnika) in nekatera svetilnika na otokih Vis in Lastova. Poškodbe na obstreljevanih predmetih so le malenkostne.

Italijansko brodogradbo razdeljeno na tri dele.

Italijanska admiraliteta javlja, da bo italijansko vojno brodogradbo za časa vojske razdeljeno na tri dele. Eden del brodogradbe se bo udeležil bojov pred Dardanelami, drugi del je namenjen za obrambo tripolitanske morske obale in tretji del, ki bo najmočnejši in kateremu bo poveljeval vojvoda Abruzzi, ima pa nalogo, da vzdržuje blokado avstrijske obale ter da se spusti v boj z avstrijskim vojnim brodogradjem. Iz zanesljivega vira se je izvedelo, da so zavarovana z minami vsa italijanska pristanišča.

Italijanski veliki zrakoplov „Citta di Ferrara“ uničen.

Uradno se poroča: Dne 8. junija zjutraj ob 6. uri je obstreljeval naš mornariški zrakoplov „L 48“ italijanski veliki zrakoplov „Citta di Ferrara“, ki je bil na povratku iz Reke, južno-zahodno od otoka Lušin. Italijanski zrakoplov je bil uničen. Ujeta sta bila dva italijanska častnika in 5 mož posadke. Našemu

zrakoplovu je poveljeval ladijski poročnik Glasing, opazovalec pa je bil mornariški kadet Fritsch.

Mornariško poveljstvo.

Uniče i italijanski zrakoplov je metal nekoliko poprej, predno ga je doletela zaslužena usoda, bombe na naše odprto mesto Reko. Vrgel je na mesto 8 bomb, ki so usmrtili 1 žensko in nekoliko ranile nekaj oseb. Bombe, katere je vrgel na nekatere reške tovarne, so sicer povzročile nekoliko škode, a delo se vrši v dotičnih tovarnah dalje. Avstrijski zrakoplov je začel takoj zasledovati „Citta di Ferrara“ in v trenutku, ko se je nahajal nad njim, je vrgel bombo na italijanski zrakoplov. Bomba je zadela in italijanski zrakoplov je padel na tla. V Reki je zavladalo veliko veselje, ko se je izvedelo, da je sovražni zrakoplov, ki je metal bombe na mesto, uničen.

Avstrijski zrakoplov obstreljeval Benetke.

Uradno se poroča: Naš mornariški zrakoplov „L 47“, vodja fregatni poročnik Bamfield, opazovalec mornariški kadet pl. Strobek, je dne 8. junija zjutraj uspešno obstreljeval Benetke. Vrgel je bombe na prostore Murano-Campo-alto, v katerih so se nahajali sovražni zrakoplovi, je uspešno obstreljeval sovražne rušilce, nadalje sovražna taborišča in strojne puške ter povzročil več požarov.

Mornariško poveljstvo.

Avstrijski napad na Benetke.

Mornar, ki se je udeležil drznega napada avstrijske mornarice na Benetke v jutru dne 24. maja, pripoveduje o tem boju sledeče:

Poveljstvo nad ladjami, ki so napadle beneški kanal Korsini, je imel nekdanji cesarjev pribočnik, linijski kapitan Horthy pl. Nagyanya, ki poveljuje naši križarki „Novara“. Naše bojne ladje so bile sledeče: „Novara“, torpedni čoln „Scharfschütz“ in torpedni čoln št. 78, 79, 80 in 81. Komaj je „Scharfschütz“ ob 3. uri zjutraj priplul v kanal, so zadoneli z beneškega obrežja trije alarmni streli. V tem trenutku je poveljnik „Scharfschütza“, korvetni kapitan Novotny, zapovedal ogenj. Naši šestimetrski brzostrelni topovi in strojne puške so začele krepko govoriti. Na naš ogenj je skrita italijanska baterija takoj začela odgovarjati. Mnogo oboroženih Italijanov je prišlo na obrežje, a ogenj naših strojnih pušk jih je takoj pokosil na tla. Neki italijanski mornariški častnik, očitno poveljnik obrežne baterije, je kmalu padel blizu brega. Na našega poveljnika so Italijani močno merili, mnogo krogel je živžgalo mimo njegove glave. Mornariški kadet Nikora je z dvema dobromerjenima streloma postrelil oba italijanska mornarja, ki sta streljala na našega poveljnika. „Scharfschütz“ se je že nahajal tesno ob italijanskem strelskem jarku, čegar ogenj so naši takoj takoj uničili.

Uspeh našega obstreljevanja je bil popolnoma presenetljiv. Nekateri Italijani so dvignili roke v znamenje, da se udajo, en Italijan pa je hotel v svoji razburjenosti zbežati s telefonsko pripravo vred, ki jo je držal ob ušesih, a naša krogla ga je strmoglavila ob tla. Italijanski mornariški častnik je prišel v bližino in nam zaklical: „Kaj hočete?“ Z dobromerjenim strelom mu je kmalu nato Avstrijec pilnil življenje.

V boj sta nato posegli še dve drugi italijanski obrežni bateriji. Naši mirni in gotovi streli so bili večinoma merjeni proti italijanskim vojaškim barakam, vojašnicam in trem jadrnicam; močno smo obstreljevali tudi italijansko postajo za brezžično brzojavljanje. Obstreljevanja se je z morske strani udeleževala tudi „Novara“ s svojimi 10cm topovi. Ko smo Italijanom kolikor mogoče mnogo škode napravili, je „Scharfschütz“ odplul iz kanala. Na povratku so Italijani naš torpedni čoln obstreljevali kot nori. A ne en strel ni zadal naš čoln, niti en mož ni bil ranjen. „Scharfschütz“ se je vrnil popolnoma nepoškodovan iz tega peklenskega otoka. Ko je torpedni čoln odplul na odprto morje, je obstreljevanje italijanskih postojank prepustil „Novari“, ki je z velikim uspehom metala ogenj na mesta, katere je poprej „Scharfschütz“ v kanalu zakrival. „Scharfschütz“ je dobil povelje, naj spremlja v Polo torpedni čoln št. 80, ki je bil zadet v častniško sobo. Italijanska krogla, ki je zadela v častniško sobo, je nekemu mornarju popolnoma odtrgala desno roko. Hrabri mornar si je z jermenom obvezal ostali kos roke in je z levo roko pomagal pri sesalki, ki je spravljala vodjo iz ladijce. Mornar ni niti enkrat vzdihnil, kljub temu, da so ga mučile hude bolečine. Istotako hrabro so se obnašali tudi drugi ranjenci.

Zgodaj dopoldne smo že bili s torpednim čolnom št. 80 v Poli, kjer se je nastala škoda, takoj popravila. Sešli smo se v Poli tudi z ostalimi torpednimi čolni in „Novaro“. Vse ladje so bile nepoškodovane. Križarko so sicer zadeli nekateri sovražni streli, a škoda je bila popolnoma neznatna. Neka italijanska granata, ki je priletela na krov, je zahtevala pet žrtv, med katerimi se je nahajal tudi linijski poročnik Emil Persich pl. Köstenheim. Izgube Italijanov so morale biti zelo velike. Naši mornarji so namreč videli, kako so sovražni vojaki padali v ogenj naših krogel. Mnogo izgub pa so morale naše krogle prizadeti sovražniku tudi v vojašnicah, telavnicah in barakah, kamor so bili večinoma merjeni streli našega torpednega čolna in „Novare“.

Pazite na italijanske špijone!

Brüksensko vojaško poveljstvo opozarja tamošnje liste, da so prišle vojaške oblasti na sled sledečim

prav premetenim vohunstvom na Tirolskem: Poročila o gibanju čet in druga razna poročila o naših postojankah napiše vohun na listek papirja, katerega dene v prazno steklenico, steklenico pa vrže v reko Eisack, ki teče iz Tirolske na Laško. Listke z važnimi poročili spravljajo tudi v izvotljene koruzne stroke, v izvotljen les itd. Dokazov za taka vohunstva ima avstrijsko vojaško poveljstvo več kot dovolj. Če od takih predmetov pride le ena steklenica, en koruzni strok v sovražne roke, je namen vohunstva dosežen. Da pa bi se stvar zakrila, vržejo vohuni vmes med predmete tudi steklenice, koruzne stroke itd., v katerih ni nobenih vohunskih poročil. Vojaška oblast opozarja prebivalstvo Tirolske, da take predmete skrbno lovi iz vode in jih izroča vojaški oblasti.

Italijani se tolažijo.

Italijansko uradno vojno poročilo z dne 6. jun., v katerem se povdarja izvanredno krepka odporna sila naših čet na bojni črti ob reki Soči, je povzročilo v krogih nepristranskih držav veliko pozornost, — kajti italijanski generalni štab se izjavlja, da so utrdile avstrijske čete svoje postojanke z mogočnimi okopi in nasipi in da število avstrijskega vojaštva še vedno bolj narašča. Ker ima Avstrija zelo veliko artilerije, napreduje prodiranje italijanskih čet le zelo počasi. Vojna sreča se se sedaj spreminja in italijanske čete so mogle dosežati zasesti samo obronke obmejnega ozemlja. Konečno pomirjuje in tolaži italijanski generalni štab javno mnenje, čes, ko bo končana mobilizacija italijanske armade, bo vrgla Italija na mejo nova ojačenja, s katerimi bo udarila z odločilno močjo na sovražnika.

Italijani med seboj.

Milansko sodišče je obsodilo 14 sodržkov, ker so neprestano kradli na škodo države. Takšen je cvet države, s katero se imamo boriti.

Ustaja v Tripolitani.

Italijanski vojaški krogi smatrajo položaj v Tripolitani za skrajno nevarnega. Rimski listi pišejo, da je vlada sklenila odposlati eden armadni zbor v Tripolitani, ker so došla iz Tripolitanije v Rim zelo resna poročila. Mohamedansko prebivalstvo se je uprlo italijanski vladi. Uporniki prodirajo vedno dalje. Položaj je za Italijane silno mučen.

Avstrijsko-rusko bojišče.

Przemysl zopet naš.

Na Telovo, dne 2. junija, ob ¼4. uri zjutraj, je padel Przemysl zopet v naše roke.

Vojna zgodovina ne pozna slučaja, kateremu bi se dala primerjati usoda slavne przemyslske trdnjave. Skozi dolge tedne oblegana, napadena z vseh strani z naravnost strahovito silo, je vztrajala zmagovito in bila je kakor svetopisemska skala, katere ne, premore niti peklenska sila. Sovražnik navali v drugič in kar ni moglo doseči njegovo orožje, njegova premoč, to je morala izvojevati lakota. Ne jeleko in ne ogenj nista premagala skalnatih przemyslskih utrd in junjskih njihovih branilcev in šele dne 22. marca, ko so izmučena trupla przemyslskih junakov omagala, so se odprla vrata trdnjave sovražniku, a ne prej, dokler ni bilo vse orožje, vse oklopje tega slavnega mesta uničeno in razrušeno. To, kar so onega usodnega marčnega dne zasedli Rusi, so bile le razvaline...

Ko se je pričela v prvih dneh mesca majnika velika ofenziva zavezniških čet v zapadni Galiciji, ko so avstrijske in nemške armade v naravnost neverjetnem zmagovitem pohodu osvajale ped za pedjo, pa okraj za okrajem gališke zemlje, tja proti izhodu, je grenko ime Przemysl zopet oživelo. Slo je od ust do ust, najprej le kot kaka skrita želja, potem kot upanje, kot geslo tisočev — dokler ni postalo zopet radostna resnica. Przemysl je zopet v rokah naše armade in na njega zidovju vihrajo zopet častitljive zastave starega dednega gospodarja te slavne trdnjave.

Vest o padcu Przemysla se je po bliskovito raznesla po celi naši monarhiji. Povsod je vzbudila navdušenje in občudovanje slavnega čina zavezniških čet.

Padec Przemysla.

Dne 2. junija so avstrijske in nemške čete naglo ena za drugo vdrla od vseh strani v Przemysl: z Bavarci so prišli na trg tudi jezdeci avstrijske kaval. divizije, kateri poveljuje gen. Berndt. Kmalu nato je dospela pehota našega X. armadnega zbora v mesto. Vladalo je nepopisno veselje, po cestah je občinstvo sipalo cvetlice, vihtelo zastave in jih razobešalo po hišah. V skladiščih so ostale velike zaloge; pa tu-

di drugega vojnega gradiva se najde dosti v trdnjavi. Čete pa se niso mogle ustaviti v mestu, ker so se zagnale takoj za umikajočim se sovražnikom, ki je v kritje svojega odhoda postavil na višinah izhodno od mesta oddelke in je te višine precej trdovratno branil. Naše čete so počasi preganjale sovražnika od postojanke do postojanke iz trdnjavskega širokega pasu.

Rusi se tolažijo radi Przemysla.

Ruski generalni štab v svojem uradnem poročilu vendar priznava, da je Przemysl padel. V dolgovoznih in zavilih izjavah skušajo Rusi celi dogodek postaviti v tako luč, da bi se uspeh, ki so ga dosegli Avstrijci in njih zavezniki zmanjšal. Istočasno pa skušajo rusko uradno poročilo vcepiti Rusom zaupanje, da se bo Lvov dobro držal. List „Novoje Wremja“ prinaša iz Lvova brzojavno poročilo, da se ljudstvo sovranskega zrakoplovca, ki se je pojavil nad mestom, nikakor ni vstrašilo in da je drugi dan bilo razpoloženje v Lvovu ravno tako, kot bi se nič ne zgodilo.

Nadaljni razvoj vojske z Rusi.

Odkar je padel Przemysl, hitijo naše in zavezniške čete zopet nevzdržno naprej od zmage do zmage.

Izhodno od Przemysla.

Naše in zavezniške čete nevzdržno prodirajo proti Lvovu. Vojni poročevalci pravijo, da šteje zavezniška armada, ki koraka ob železnici iz Przemysla proti Lvovu, 180.000 mož. Dne 6. junija smo zasedli kraje na južni, izhodni in severni strani Moščiške (nekako v sredi pota med Przemyslom in Grodekom). 7. junija pa je moral sovražnik zapustiti tudi dobro utrjene postojanke pri mestecu Černiava (severno od Moščiške). Rusi se morajo umikati na celi črti od Sieniave ob Sanu do Stanislava (južno-izhodno od mesta Stryj). Avstrijske kavalerijske patrulje so dne 7. t. m. že prispele, kakor pravijo ruska poročila, 20 kilometrov pred Lvov. Glavna avstrijska bojna sila pa se nahaja kakih 40 kilometrov pred Lvovom, to je v okolici Grodeka. Od 1. do 7. junija je prišlo izhodno od Przemysla okrog 34.000 Rusov v naše ujetništvo.

Rusi se pripravljajo na izgubo Lvova.

Berolinski list „Vossische Zeitung“ poroča iz Petrograda: Ko je padel Przemysl, se je v Rusiji že začelo resno misliti tudi na izgubo Lvova. Iz popolnoma zanesljivih virov se je izvedelo za sledeče zanimive podatke:

Rusko upraviteljstvo galiških železnic se je preložilo iz Lvova v rusko mesto Proskurov, ki leži kakih 60 km od gališke meje.

Ruske banke (hranilnice) od dne 6. junija naprej nakazujejo denar za svoje lvovske podružnice edino brzojavnim putem, poštne nakaznice se več ne pošiljajo v Lvov.

Vojni slikarji, ki jih je poslal ruski generalni štab v Lvov, da bi na gališkem bojišču slikali vojne dogodke, so bili namah odpoklicani v Petrograd in so morali svoje potovanje v Galicijo takoj prekiniti.

Sveti sinod, to je najvišja ruska cerkvena oblast, je brzojavno poklicala iz Galicije v Rusijo onih 62 pravoslavnih popov, ki so bili tje poslani, da bi širili pravoslavno vero.

Dne 7. junija se je v ruskem naučnem ministristvu vršila posebna seja, v kateri se je sklepalo o tem, da se ruska naučna uprava, ki je poslovala v zasedenih krajih Galicije, pokliče nazaj v Rusijo.

Stryj in Kaluš naša.

Armada, kateri poveljuje general Linsingen, je dne 1. jun. zavzela mesto Stryj. Plen je zelo velik. Krog 13.000 Rusov, 20 topov in 40 strojnih pušk so naši odvzeli sovražniku. Od Stryja jo je Linsingenova armada nenadoma krenila proti izhodu in je tako presenetila Ruse pri mestu Kaluš (med Stryjem in Stanislavom), katerega je dne 5. junija zavzela. Še isti dan je ta armada zavzela tudi mostne utrdbe pri Žuravno (izhodno od Stryja) in si je naslednji dan izsilila prehod čez reko Dnjestr. Mesto Stanislav je tako sedaj od zahoda, juga in severa obkoljeno od naših armad.

Kje so sedaj naši domači polki.

Dunajski listi poročajo, da se borijo sedaj naši slovenski polki med Nadvorno in Kolomejo. Zadnje dni so se vršili na tem prostoru hudi boji. Glavni poveljnik naše armade na tem ozemlju in dalje proti izhodu je general Pflanzer-Baltin. Naši so veliki ruski sunek med Nadvorno in Kolomejo odbili in vrgli Ruse ob Dnjestr.

Izhodno od Kolomeje in v Bukovini so Avstrijci srdite ruske napade krepko odbili.

V Bukovini.

Preko Bukarešte poročajo, da vlada na bukovinski fronti mir. Nad Črnoivce prihajajo pač sovražni letalci, ne da bi metali bombe. Železnica Črnoivce-

rumunska meja pri Iskanih vozi kakor navadno. V Črnoivcah samih je videti malo čet.

„Nowa Reforma“ poroča iz vojaških krogov, da Rusi ne morejo Črnoivce napasti, ker so vzeli mnogo svojih čet iz Bukovine.

Ruska armada za 2% milijona mož oslabiljena.

Oslabiljena za več kakor za 2% milijona mož, brez zadostne množine topov in pušk, se nahaja ruska armada v položaju, ki bi bil za armado kakšne druge velesile naravnost uničujoč, toda v ruski armadi še ni prišlo do tega, ker so ruske čete izvanredno neobčutljive.

Pri Varšavi in Ivangorodu.

Petrogradski list „Novoje Wremja“ je priobčil članek, ki je vzbudil splošno zanimanje. List piše: Avstrija in Nemčija nameravata napraviti splošen napad. Ojačenja, ki sta jih pritegnili obe nasprotujoči si armadi, prekašajo vse, kar se je moglo dosedaj pričakovati. Na ozemlju pri Varšavi in Ivangorodu bo prišlo do novih podvzetij, kajti Avstrija in Nemčija bosta skušali odrezati rusko armado od njenih glavnih dvovoznih železnic in cest.

Radko Dimitrijevič v nemilosti.

„Kambana“ piše: Nasproti vsem drugim poročilom je dejstvo, da je padel general Radko Dimitrijevič zaradi poraza v Galiciji pri dvoru v nemilosti in ne bo prevzel niti vodstva vojaških podvzetij proti Turčiji.

Podmorski boj.

Po nemški uradni štetvi so nemški podmorski čolni v dobi od 18. febr. do 18. maja potopili 111 ladij; med temi 104 angleških in 7 francoskih.

Kaj bo z Rumunijo?

Trosporazum pritiska na Rumunijo z vsemi sredstvi, da se udeleži vojska ob njegovi strani. Žugajo in obetajo ob enem. Rusija je baje voljna odstopiti celo rumunski del Besarabije, ako ji priskoči se daj na pomoč. V Rumuniji sami se močno agitira za vojsko in proti vojski. Vladni krogi se še dosedaj nise dali premakniti iz svojega nepristranskega stališča.

Rusija proti Rumuniji.

Carigraskemu listu „Turan“ se poroča iz Sofije: Rusija je začela sedaj žugati Rumuniji. Zagrozila ji je namreč, da bo pričela s sovražnostmi na rumunsko pristanišče Konstanca za slučaj, če bi Rumunija ne dovolila prevažati ruskih čet skozi Rumunijo. V Sofiji so mnenja, da bo Rumunija odgovorila na ruske grožnje z delno mobilizacijo svoje armade.

Zavezniška pogodba Rumunije z Avstrijo in Nemčijo?

Berolinskemu listu „Vossische Zeitung“ se poroča iz Bukarešte o zavezniški pogodbi, sklenjeni med Rumunijo, Avstrijo in Nemčijo pred več nego tridesetimi leti. Ta zavezniška pogodba, ki je bila sklenjena leta 1883, je bila od istega časa naprej večkrat obnovljena. Pogodba je veljavna in ostane veljavna tako dolgo, dokler se ne odpove, kakor je v pogodbi izrečeno, najmanj eno leto, predno poteče. Pogodba, ki je veljavna do leta 1920, se še do današnjega dneva ni odpovedala od nobene strani. V tej pogodbi tudi ni nobenega določila, katerega bi se moglo tako različno tolmačiti, kakor v pogodbi, sklenjeni pred več kakor tridesetimi leti med Avstrijo, Italijo in Nemčijo.

Spanija zahteva Gibraltar.

Iz Geneve se poroča: Spanija je zaprosila Anglijo, da se naj vrše med obema vladama predpogovori glede vprašanja Gibraltarja. Spanija zahteva od Anglije, da ji odstopi trdnjavo Gibraltar, ki je bila do leta 1704 v španski oblasti.

Na Angleškem.

Novo ministrstvo ni edino. Eni so za splošno vojno dolžnost, drugi proti. Delavci zahtevajo po svojih organizacijah, da se jim dovoli vojna doklada, sicer bodo začeli štrajkati. V delavskih mestih je zadnji čas nenavadno veliko požarov v podjetjih, ki delajo za vojaštvo. Sumi se, da delavci hočejo na ta način izsiliti mir. Res je tudi, da prihajajo nemški letalci prav pogosto k Angležem na obiske, toda vseh požarov se vendar ne more pripisovati nemškim bombam.

Srbi korakajo proti Skadru.

Srbi so vpadli v Albanijo, ter si hočejo s tem priboriti dohod do Adrije. Srbske čete bodo prikora-kale v nekaterih dneh pred Skader. Italijani so radi tega močno razburjajo.

Bolgarija zahteva od Turčije desni breg Marice.

Listu „Kölnische Zeitung“ se poroča iz Sofije, da je zahtevala bolgarska vlada od Turčije, da ji turška vlada odstopi nekaj obmejnega ozemlja. Zahtevano Bolgarije je Turčija v bistvu prijazno sprejela. Bolgarija zahteva, da ji odstopi Turčija ozemlje na

desnem bregu reke Marice z mestom Dimotiko. Na ozemlju, katerega bi odstopila Turčija Bolgariji, bi va večinoma kristjansko prebivalstvo in je zlasti zaradi tega velike vrednosti, ker bi odslej vsa železniška proga Svilengrad—Kara Agadž (južno od Odrina)—Dimotika—Dedeagač ob Egejskem morju tekla popolnoma po bolgarskih tleh.

Goriški Slovenci!

Goriški Slovenec nam piše:

Sirom zelene Štajerske je našlo zavetišče veliko goriških Slovencev, ki smo morali popustiti ogrožene domove nesrečni usodi ter v naglici spraviti še svoje otročice, matere in žene pod varnejšo streho. V Lipnici (Leibnitz) je naše oficijelno središče, tam je ekspozitura našega deželnega odbora, toda raztrese-ni smo tudi po vsej Štajerski, kjer čakamo trepetajo-čih src, ali in kdaj se bomo mogli zopet vrniti pod ljubljeno domačo streho.

V bridkih dneh usodne negotovosti, kaj bode z našim imetjem, kaj je z ljubljeno domačijo, kaj se godi z vsemi onimi, ki smo jih še pustili doma, bi nam doneslo vsaj duševno in posredno zblizanje nekako o-lajšavo in blagodejno tolažbo. Zato predlagam, da u-stvarimo po prijaznem sodelovanju „Slovenskega Go-spodarja“ medsebojno zvezo in pred vsem doženemo, koliko nas je, kdo smo in kje živimo. V ta namen naj vsakdo naznani svoj naslov in število svojcev na u-redništvu „Slovenskega Gospodarja“, kjer naj nekdo vodi namenu vstrežajoč imenik, ki naj ga „Slovenski Gospodar“ objavlja, kakor objavljajo razni listi v po-letnem času sezname tujih gostov. Že s tem bo dana možnost za medsebojno dopisovanje in izmenjavanje novic, ki jih dobivamo po raznih naključjih iz naše domovine. Kaj vse se bo potrebno in koristno, bode sledilo pač iz usodnih dogodkov v naši ljubljeni do-mačiji. S tem pa bodi postavljen temelj organizaciji goriških Slovencev na Štajerskem in morda tudi na Koroškem.

Novi odlok glede uporabe moke, žita in kruha

je izdalo štajersko namestništvo. Na podlagi tega od-loka pa je mariborsko okrajno glavarstvo uredilo še bolj natančno in podrobno uporabo žita, moke in kru-ha. Za druge politične okraje gotovo veljajo v bistvu iste določbe. Glavne točke te odredbe so:

1. Za vsako osebo se na dan sme pora-biti 200 gramov moke ali pa 280 gramov kruha. Le kmečke družine in njihovi delavci smejo porabiti na dan za osebo 250 gramov moke ali pa 350 gramov kruha. Na kmečkem delavcu pride torej na dan 300 gramov žita.

2. Za celo Štajersko se vpeljejo ura-dne izkaznice za moko in kruh. Od 20. junija naprej se v mariborskem okrajnem glavarstvu sme kruh ali moka dati samo takim osebam, ki imajo u-radno izkaznico. Te izkaznice, ki morajo imeti občin-ski pečat, bo za svoj šolski okoliš izdajalo šolsko vodstvo.

3. Izkaznice veljajo le za eno osebo. Iz-kaznice za kmečka gospodarstva se glasijo na en te-den, vendar pa so veljavne za štiri tedne.

4. Izkaznice za nekmečka gospodarstva so vel-javne samo za en teden.

5. Kdor izkaznico izgubi ali pa prehitro pora-bi, ne dobi druge.

6. Izkaznice se ne smejo drugi osebi odstopiti.

7. Najdene izkaznice se morajo oddati šolske-mu vodstvu, ki jih je izdalo.

8. Izkaznice so veljavne v vseh občinah na Šta-jerskem.

9. Izkaznice dobi hišni gospodar za vse osebe svoje družine in za svoje delavce, katere mora pre-hraniti, kakor tudi za podnajemnike. Ako gospodar osebi, za katero je dobil izkaznico, ne daje hrane, ji mora izročiti dotično izkaznico.

10. Predno gospodar dobi prvokrat izkaznice, mora podati podpisano izjavo, v kateri je treba natančno navesti: a) Koliko oseb mora pre-hraniti v gospodarstvu ali koliko oseb ima na stano-vanju v hiši in koliko moke ali žita še ima dne 15. junija t. l. b) Koliko njiv, lastnih ali najetih — v hektarih in arih — obseje navadno z žitom in koliko semen rabi za to. c) Ali peče kruh doma. Zaloge ži-ta ali moke, ki bi jih gospodar v tej izjavi zatajil, vzame okrajno glavarstvo za državo.

11. Na podlagi te izjave se šele določi, ali dobi dotični gospodar izkaznice ali ne in na kako množi-no moke ali kruha, se naj glasijo.

12. V nekmečkih gospodarstvih, kjer po omenjeni izjavi za vsako osebo ni več kakor 2 kg moke ali primerne množine žita, dobijo polne iz-kaznice. Taka gospodarstva pa, kjer po izjavi še i-majo v zalogi za osebo več kakor 2 kg, pa ne več kakor 7 kg moke ali primerno množino žita, dobijo zmanjšane izkaznice, tako dolgo, dokler se zaloga za osebo ne zniža na 2 kg. Kjer pa imajo v zalogi za vsako osebo več kakor 7 kg moke, oziroma primerno veliko žita, tam sploh ne dobijo izkaznice, dokler za-loga ne pade na 2 kg moke ali primerno množino žita.

13. V kmečkih gospodarstvih dobijo polne izkaznice, ako ni v zalogi več kakor 3 kg žita, oziroma primerna množina moke za vsako osebo. A-